

COMUNICAT
privind activitatea desfășurată în cadrul Biroului contencios administrativ și juridic al
instituției Avocatul Poporului

Având în vedere **jurisprudența recentă în materia drepturilor omului**, rezultată în urma angrenării de către Avocatul Poporului a controlului de legalitate, potrivit Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ, cu modificările și completările ulterioare, care poate fi de interes pentru cetățeni, redăm în continuare cauzele selectate în continuare, care reflectă **disfuncționalități sistemice și riscuri structurale în ceea ce privește drepturile și libertățile fundamentale**, și privesc, cu precădere, persoane aparținând unor grupuri vulnerabile.

1) Protejarea dreptului la respectarea vieții private și de familie a persoanelor LGBTIQ+

În esență, problema de drept privește refuzul autorităților române de a transcrie un certificat de căsătorie, în cazul unei căsătorii între două femei, în contextul în care una dintre femei a suferit o schimbare de sex, recunoscută pe cale judecătorească în România, având drept consecință emiterea de noi acte de stare civilă, ce a determinat modificarea certificatului de căsătorie inițial.

În fapt, petentul a solicitat transcrierea certificatului de căsătorie, modificat, ce atestă căsătoria dintre un bărbat și o femeie, însă cererea i-a fost refuzată motivat de faptul că în România nu este recunoscută căsătoria între persoane de același sex.

În urma controlului realizat în cauză, Avocatul Poporului a apreciat că refuzul autorității administrative locale de a soluționa favorabil cererea reclamantului privind transcrierea certificatului de căsătorie este unul nejustificat, în accepțiunea art. 2 alin. (1) lit. i) din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, reprezentând un act nelegal, cu exces de putere, vătămător al intereselor legitime private ale reclamantului în raport de dreptul de a-i fi recunoscută starea civilă corectă, și, în egală măsură, în ceea ce privește dreptul la viață intimă, familială și privată.

În acest context, Avocatul Poporului a sesizat instanța de contencios administrativ cu o acțiune având ca obiect constatarea refuzului nejustificat al unei autorități publice privind eliberarea avizului prealabil necesar transcrierii certificatului de căsătorie, precum și obligarea Primarului municipiului Slatina la transcrierea certificatului de căsătorie eliberat de autoritățile din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

Tribunalul Olt, Secția a II-a Civilă, de Contencios Administrativ și Fiscal, a admis acțiunea și a obligat Consiliul local al municipiului Slatina – Serviciul public comunitar local de evidență a persoanelor la eliberarea avizului prealabil necesar transcrierii certificatului de căsătorie, eliberat de autoritățile din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord. De asemenea, a obligat Primarul municipiului Slatina la transcrierea certificatului de căsătorie eliberat de autoritățile din Regatul Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

Hotărârea nu a fost redactată și nu este definitivă, fiind supusă căii de atac a recursului.

2) Recunoașterea dreptului persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, la atribuirea, în mod gratuit, a unui loc de veci

Petenta, o persoană ce deține calitatea de persoană beneficiară a drepturilor conferite de Ordonanța de Guvern nr. 105/1999, republicată, a solicitat primăriei municipiului Brașov acordarea, cu titlu gratuit, a unui loc de veci. Autoritatea publică locală a refuzat recunoașterea unui atare beneficiu legal, motivat de faptul că, în cadrul unității administrativ teritoriale există un singur cimitir aflat în proprietatea municipiului, în incinta căruia nu mai există locuri de înhumare care să poată fi acordate în mod gratuit destinatarilor Legii nr. 189/2000, pentru aprobarea Ordonanței de Guvern nr. 105/1999, republicată, și ai Decretului-Lege nr. 118/1990, republicat.

Avocatul Poporului, fiind sesizat de către petentă, prin curator, cu această problemă, a promovat o acțiune în contencios administrativ, având ca obiect constatarea refuzului nejustificat al U.A.T. Municipiul Brașov privind atribuirea unui loc de veci unei petente, în calitate de beneficiară a Legii nr. 189/2000, cu modificările și completările ulterioare, și, prin urmare, obligarea autorității administrative la recunoașterea dreptului legitim al reclamantei, prin atribuirea, în mod gratuit, a unui loc de veci.

Tribunalul Brașov a admis acțiunea astfel formulată și a obligat pârâta UAT Municipiul Brașov la recunoașterea dreptului legitim al reclamantei, prin atribuirea, în mod gratuit, a unui loc de veci.

Hotărârea pronunțată de către prima instanță a rămas definitivă la data de 08.05.2025, ca urmare a respingerii de către Curtea de Apel Brașov a recursului formulat de către recurenta pârâta Unitatea Administrativ Teritorială Municipiul Brașov. Important de observat este reținerea de către instanța de recurs a faptului că, *„în luna august 2023, autoritatea publică recurentă a mai fost sesizată pentru realizarea aceleiași drept de alte 80 de persoane, această situație fiind deci cunoscută organelor de conducere ale recurente și lăsată nesoluționată până la momentul soluționării prezentului litigiu”*.

Ca urmare a hotărârilor pronunțate în cauza menționată, Primăria Municipiului Brașov i-a atribuit petentei un loc de veci în Cimitirul Municipal Brașov.

De asemenea, autoritatea publică locală a comunicat că, având în vedere demersurile Avocatului Poporului, referitor la situația beneficiarilor Ordonanței de Guvern nr. 105/1999, republicată, și ai Decretului-Lege nr. 118/1990, republicat, **în număr de aproximativ 80 de persoane, la nivelul mun. Brașov**, care au solicitat un loc de veci și nu au putut fi soluționate favorabil, acestea se vor soluționa de îndată ce demersul pentru identificarea unui teren care să îndeplinească condițiile legale, tehnice de mediu, pretabil pentru înființarea unui nou cimitir se va finaliza (*a se vedea*, Hotărârea nr. 225/2025 din 08.05.2025).

3) Protejarea dreptului asistenților personali la concediu de odihnă. Compensarea în bani a concediului de odihnă la încetarea contractului individual de muncă

În fapt, instituția Avocatul Poporului a fost sesizată de către o petentă, persoană angajată în cadrul Primăriei comunei Dumbrăveni, județul Suceava, ca însoțitor personal al soțului ei, persoană încadrată în grad de handicap grav cu asistent personal, cu privire la faptul că timp de aproximativ 12 ani nu a beneficiat de concediu de odihnă plătit și nici nu a primit indemnizația echivalentă cu salariul net al asistentului personal.

Deși a solicitat expres acest lucru în mai multe rânduri Primăriei comunei Dumbrăveni, petentei i-a fost comunicat refuzul privind compensarea în bani a concediilor de odihnă neefectuate sau a orelor lucrate suplimentar motivat de faptul că *„autoritățile publice locale nu au voie să compenseze în bani concediile de odihnă neefectuate sau orele lucrate suplimentar”*.

Ca urmare a îndeplinirii condițiilor de vârstă standard și a stagiului de cotizare, prin dispoziția primarului Comunei Dumbrăveni s-a dispus încetarea contractului de muncă a petentei începând cu data 22.11.2023.

În aceste împrejurări, Avocatul Poporului a sesizat instanța de contencios administrativ cu o acțiune având ca obiect constatarea refuzului nejustificat al Primarului comunei Dumbrăveni, județul Suceava, privind compensarea în bani a concediului de odihnă cuvenit și neefectuat de către petentă, pentru întreaga perioadă lucrată, în calitate de asistent personal, în baza contractului individual de muncă încheiat cu Primăria comunei Dumbrăveni, și să se dispună obligarea pârâților la compensarea în bani a concediului de odihnă cuvenit și neefectuat pentru întreaga perioadă lucrată de către petentă până la încetarea contractului individual de muncă, cu toate consecințele legale ce decurg din acestea, actualizată cu rata inflației la data plății, precum și la plata dobânzii legale penalizatoare calculată de la data scadenței și până la data plății efective.

Tribunalul Suceava a admis cererea de chemare în judecată formulată de către Avocatul Poporului, în numele și pentru reclamantă. În consecință, a constatat refuzul nejustificat al Primarului comunei Dumbrăveni privind compensarea în bani a concediului de odihnă cuvenit și neefectuat de reclamantă și a obligat pârâțul să achite reclamantei drepturi bănești constând în

compensarea în bani a concediului de odihnă reglementată de art. 37 din Legea nr. 448/2006 pentru perioada lucrată în calitate de asistent personal în baza contractului de muncă încheiat cu Primăria comunei Dumbrăveni, drepturi actualizate cu indicii de inflație la data plății, precum și dobânda legală penalizatoare aferentă calculată de la data scadenței și până la data plății efective.

Hotărârea nu este definitivă, fiind supusă căii de atac a recursului.

4) Apărarea dreptului de proprietate în cazul vânzării terenurilor extravilane agricole către orice alte persoane fizice sau juridice

Instituția Avocatul Poporului, prin Biroul Teritorial Brașov, a fost sesizată în legătură cu o posibilă încălcare a dreptului de proprietate privată, protejat de art. 44 din Constituție, ca urmare a refuzului Ministerului Apărării Naționale de a elibera avizul specific pentru vânzarea unui teren situat în extravilan, conform art. 4 alin. (1) lit. e) din Anexa 2 la Ordinul comun nr. 719/740/M.57/2.333/2014, cu modificările ulterioare. Autoritatea națională a respins cererea petentei motivat de faptul că lipsește avizul MADR/DJA, prevăzut la art. 9 alin. (2) din Legea nr. 17/2014, cu modificările ulterioare.

Din demersurile întreprinse, a rezultat că **MADR sau DJA nu are competența de a emite avizul, prevăzut de art. 9 alin. (2) din Legea nr. 17/2014, cu modificările și completările ulterioare.**

Așadar, **reglementarea de la art. 4 alin. (1) lit. e) din Anexa nr. 2 la Ordinul nr. 719/740/M.57/2.333**, cu modificările și completările ulterioare, **adaugă la dispozițiile Legii nr. 17/2014**, cu modificările și completările ulterioare, **și este contrară scopului legiuitorului primar.**

Ținând cont de situația expusă, Avocatul Poporului a emis Recomandarea nr. 64 din 15 mai 2025, prin care a solicitat șefului Statului Major al Apărării luarea măsurilor legale care se impun pentru punerea în acord a dispozițiilor Normelor metodologice de punere în aplicare a Legii nr. 17/2014, aprobate prin Ordinul nr. 719/2014, cu prevederile Legii nr. 17/2014, astfel încât MApN să solicite avizul Ministerului Agriculturii și Dezvoltării Rurale sau al direcției județene pentru agricultură doar în cazurile în care aceste autorități au obligația legală de a emite un aviz, cazuri reglementate la art. 9 alin. (1) și (2) din Legea nr. 17/2014, care nu fac referire la dispozițiile art. 41 alin. (5) din actul normativ menționat.

Totodată, Avocatul Poporului a sesizat și instanța de contencios administrativ cu o acțiune având ca obiect **anularea art. 4 alin. (2) lit. e) din Anexa nr. 2 la Ordinul comun nr. 719/740/M.57/2.333 din 12 mai 2014, constatarea refuzului nejustificat al Ministerului Apărării Naționale de a emite avizul specific** necesar vânzării imobilului petentei și, în consecință, **obligarea Ministerului Apărării Naționale la eliberarea avizului specific necesar vânzării imobilului**, mai sus identificat, în conformitate cu art. 3 alin. (1) din Legea nr. 17/2014, cu modificările și completările ulterioare, și art. 12 alin. (1) lit. a) din Normele Metodologice, aprobate prin Ordinul comun nr. 719/740/M.57/2.333, cu modificările și completările ulterioare.

Ulterior promovării acțiunii în contencios administrativ, prin adresa înregistrată cu nr. 20782 din 4 iulie 2025, șeful Statului Major al Apărării a transmis instituției Avocatul Poporului că „(...) **ministrul apărării naționale a aprobat inițierea demersurilor specifice pentru modificarea anexei nr. 2 la Ordinul viceprim-ministrului, ministrul agriculturii și dezvoltării rurale, al viceprim-ministrului, ministrul dezvoltării regionale și administrației publice, al ministrului apărării naționale și al viceprim-ministrului, ministrul culturii nr. 719/740/M.57/2.333/2014 privind aprobarea normelor metodologice pentru aplicarea titlului I din Legea nr. 17/2014 privind unele măsuri de reglementare a vânzării terenurilor agricole situate în extravilan și de modificare a Legii nr. 268/2001 privind privatizarea societăților ce dețin în administrare terenuri proprietate publică și privată a statului cu destinație agricolă și înființarea Agenției Domeniilor Statului, cu modificările și completările ulterioare, în vederea implementării recomandării formulate**”.

Cererea de chemare în judecată este în curs de soluționare pe rolul Curtea de Apel Brașov.

5) Acordarea indemnizației pentru creșterea copilului, în condițiile în care mama a cumulat venituri în România și într-un alt stat membru al Uniunii Europene, în ultimii 2 ani anteriori datei nașterii copilului

Instituția Avocatul Poporului, prin Biroul teritorial Brașov, a fost sesizată de către o mamă în privința refuzului unei Agenții Județene pentru Plăți și Inspecție Socială de a-i acorda indemnizația de creștere a copilului, prevăzută de art. 2 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, cu modificările și completările ulterioare.

În acest sens, petenta a precizat că, a născut în ziua de 08.06.2022, sens în care a depus documente din care reiese că a lucrat în România, realizând venituri din salarii, **pentru o perioadă mai mare de 12 luni anterioare datei nașterii copilului (08.06.2022)**. În mod specific, a obținut venituri din salarii în perioada iunie 2020-ianuarie 2021 (8 luni), precum și documente din care reiese că, în Austria, a obținut venituri din salarii în perioada ianuarie 2021-iulie 2021 (7 luni).

În raport de situația de fapt prezentată, ca urmare a controlului realizat în cauză de Biroul Teritorial Brașov, prin refuzul de a emite o decizie de stabilire a dreptului petentei la indemnizația pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani, Avocatul Poporului a sesizat instanța de contencios administrativ în privința refuzului Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială Brașov de a-și realiza atribuțiile legale în sensul de a emite petentei **o decizie de stabilire a dreptului la indemnizația pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani** și, în consecință, să se dispună obligarea Agenției Județene pentru Plăți și Inspecție Socială la **emiterea deciziei în acest sens de către aceste autorități**, în temeiul art. 60 alineatele (2) și (3) din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 și art. 2 alin. (1) și alin. (6) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010 privind concediul și indemnizația lunară pentru creșterea copiilor, cu modificările și completările ulterioare, precum și la **plata prestațiilor datorate** petentei constând în indemnizația lunară pentru creșterea copilului, **actualizată cu rata inflației la data plății, precum și la plata dobânzii legale penalizatoare, calculată de la data scadenței și până la data plății efective**.

Art. 2 alin. (6) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010, cu modificările și completările ulterioare, prevede, în mod expres, că activitățile profesionale desfășurate în alte state membre ale Uniunii Europene se iau în considerare la stabilirea dreptului, prin aplicarea mecanismului de totalizare, reglementat de Regulamentul (CE) nr. 883/2004 și Regulamentul (CE) nr. 987/2009.

Având în vedere împrejurările expuse, prin refuzul de a emite o decizie de stabilire a indemnizației de creștere a copilului, motivat de faptul că desfășurarea de către petentă a unei activități profesionale într-un alt stat membru al Uniunii Europene atrage aplicarea dreptului acestui stat, Agenția a dovedit exces de putere, astfel cum este definit în art. 2 alin. (1) lit. n) din Legea nr. 554/2004, cu modificările și completările ulterioare, prin încălcarea dreptului petentei la indemnizație, astfel cum este prevăzut de art. 2 alin. (1) și alin. (6) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 111/2010, cu modificările și completările ulterioare, ca urmare a ignorării efectului direct al dispozițiilor art. 6, art. 11 alin. (3) lit. e) din Regulamentul (CE) nr. 883/2004, art. 60 alin. (2) din Regulamentul (CE) nr. 987/2009, precum și a încălcării obligației de a asigura accesul egal și nediscriminatoriu la prestațiile familiale, în condițiile art. 4 din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 și ale art. 21 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

În plus, trebuie avut în vedere că, **dreptul la indemnizația pentru creșterea copilului constituie una dintre măsurile de protecție socială instituite de stat prin lege în virtutea rolului de stat social** (a se vedea, Decizia Curții Constituționale a României nr. 596/2023), **fiind un drept recunoscut pe bază de contributivitate**. Astfel, în condițiile în care petenta a obținut venituri impozabile, instituția competentă era obligată să ia în considerare perioadele lucrate în Austria ca și cum ar fi fost realizate în România, petenta având vocație deplină la acordarea indemnizației de creștere a copilului.

Cererea de chemare în judecată este în curs de soluționare pe rolul Tribunalul Brașov.

6) Apărarea dreptului persoanelor cu dizabilități de a beneficia de reducerea vârstei standard de pensionare și a stagiului complet de cotizare, în funcție de gradul de handicap.

Mai mulți petenți și-au exprimat nemulțumirea față de problemele întâmpinate cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 58 din Legea nr. 263/2010, astfel cum au fost modificate prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 94/2021 pentru modificarea Legii nr. 263/2010. În fapt, **deși afecțiunile de care sufereau petenții erau congenitale, autoritățile competente au interpretat eronat momentul dobândirii handicapului ca fiind cel al emiterii primului certificat de încadrare în grad de handicap, ignorând natura congenitală a afecțiunii.**

Avocatul Poporului a sesizat instanțele de contencios administrativ cu acțiuni prin care s-a solicitat să se constate inexistența juridică a actului denumit „Instrucțiune nr. 3 din 13.11.2019 privind aplicarea prevederilor art. 59 și art. 59 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare”, emis de către Autoritatea Națională pentru Persoanele cu Dizabilități, motivat de nepublicarea actului normativ în Monitorul Oficial, să se constate inexistența juridică a documentului denumit „Instrucțiune metodologică nr. 2/16.12.2021 a Comisei Superioare”, emis de către Comisia Superioară din cadrul Autorității Naționale pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții, motivat de nepublicarea actului normativ în Monitorul Oficial, să se constate refuzul nejustificat al Comisiei de evaluare persoane adulte cu handicap. Direcția Generală de Asistență Socială și Protecția Copilului, Consiliul Local al Sectorului 6. Municipiul București de a constata că „data ivirii handicapului” petenților este „congenital/la naștere”.

Atât Tribunalul București, cât și Curtea de Apel București, au admis, în primă instanță și în recurs, cererea de chemare în judecată și au constatat, în mod definitiv, inexistența Instrucțiunii nr. 3 din 13.11.2019 privind aplicarea prevederilor art. 58 și art. 59 din Legea nr. 263/2010, emisă de pârâta Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități și a Instrucțiunii metodologice nr. 2/16.12.2021, emisă de Comisia Superioară din cadrul Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Persoanelor cu Dizabilități.

În perioada **august 2023 - august 2025**, Biroul contencios administrativ și juridic a promovat un număr de **29 de cereri de chemare în judecată în contencios administrativ** ca urmare a colaborărilor derulate cu domeniile de specialitate din cadrul instituției Avocatul Poporului.

Acțiunile în contencios administrativ au vizat diverse probleme de sistem și structurale, care privesc încălcări grave și persistente ale drepturilor fundamentale ale cetățenilor.

Până în prezent, aproximativ 70% dintre cele 29 de acțiuni au fost judecate în primă instanță, sau, după caz, și în recurs, admisibilitatea acestora fiind de 100%.

Cu titlu general, mai adăugăm că, cererile de chemare în judecată, referitoare la protejarea drepturilor grupurile vulnerabile, au avut ca obiect:

- încălcarea drepturilor persoanelor cu dizabilități la o locuință socială;
- plata indemnizației de asistent personal al persoanei cu certificat de încadrare în grad de handicap grav cu asistent personal;
- stabilirea impozitelor/taxelor datorate de către persoanele fizice;
- perfectarea contractului de vânzare al terenurilor agricole din extravilan și obținerea avizului prealabil, emis de Ministerul Apărării Naționale;
- plata indemnizației pentru creșterea copilului în vârstă de până la 2 ani atunci când unul dintre părinți a realizat stagiul de contributivitate în țară și într-un alt stat membru al UE;
- schimbarea numelui de familie pe cale administrativă;
- acordarea bursei sociale cuvenite potrivit legii;
- acordarea de burse sociale și alte forme de sprijin financiar în învățământul universitar;
- demolarea mijloacelor de publicitate;
- atribuirea unui loc de veci beneficiarilor Ordonanței Guvernului nr. 105/1999 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate de către regimurile instaurate în România cu începere de la 6 septembrie 1940 până la 6 martie 1945 din motive etnice, republicată;

- compensarea în bani a concediului de odihnă cuvenit și neefectuat pentru întreaga perioadă lucrată de salariat până la încetarea contractului individual de muncă (obligație scadentă la încetarea contractului individual de muncă);
- angajarea unui asistent personal pentru copii încadrați în grad de handicap grav cu asistent personal;
- emiterea certificatului de încadrare în grad de handicap pentru handicap congenital;
- obligarea Inspecției Judiciare la soluționarea unei sesizări semnate olograf și transmise, în format scanat, prin poșta electronică;
- creșterea animalelor și păsărilor;
- taxele speciale de salubritate;
- atestarea persoanelor fizice în vederea dobândirii calității de administrator de condominii,
- stabilirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor (fond funciar);
- dobânzile și penalitățile percepute în caz de neplată a chiriei stabilite pentru locuințele sociale.